

BASIN DUYURUSU

Kredi Kartıyla Gönüllü Bahşış Sistemi Hayata Geçmeden Servis Ücreti Tartışması Sağlıklı Yürütülemez

Basına ve Kamuoyuna,

Turizm sektöründe bir ücret yöntemi olan “servis ücreti” olarak adlandırılan, çalışma mevzuatındaki karşılığı ise “Yüzde Usulü Ücret” olan uygulamanın kaldırılacağına ilişkin çeşitli basın mecralarında yer alan haber ve yorumlar üzerine; kavramsal, hukuki ve emek boyutlarında oluşan belirsizliklerin giderilmesi adına kamuoyunu bilgilendirme ihtiyacı doğmuştur.

Servis ücreti, çalışma mevzuatında “yüzde usulü ücret” olarak tanımlanan ve hizmet sunulan işletmelerde hesap üzerine eklenen bir kalemdir. Kanunen işletme tarafından tahsil edilir ve çalışanlara dağıtılır. Bu gelir, özellikle taban ücrete yakın çalışanların toplam kazancında belirleyicidir. Servis ücreti modeli pek çok ülkede hizmet sektörü çalışanlarının gelirini öngörülebilir kılmak için kullanılan standart bir mekanizmadır. Uygulamanın amacı, hizmetin maliyetinin fiyatlamaya tam olarak yansımaları ve çalışan gelirinin düzenli bir tabana oturtulmasıdır.

Bahşış ise gönüllülük esasına dayalı, hukuken ücret niteliği taşımayan kişisel bir ödemedir. Servis ücretinden tamamen farklı bir mekanizmadır; zorunlu değildir, dağıtımı farklıdır, iş ilişkisi içinde tanımlı değildir. Bu iki uygulamanın karıştırılması, çalışan gelirlerinin niteliği ve tüketicinin yükümlülüğüne dair hatalı sonuçlar üretebilir.

Yüzde usulü ücret (servis ücreti), ilk olarak 931 sayılı İş Kanunu’nun 47. maddesi (1967), ardından 1475 sayılı İş Kanunu’nun 47. maddesi (1971) ve son olarak 4857 sayılı İş Kanunu’nun 51. maddesi (2003) ile açık biçimde düzenlenmiş bir ücret türüdür. Bu nedenle, yüzdelik usulün yönetmelik düzeyinde yasaklanması hukuken mümkün değildir; böyle bir değişiklik ancak kanun değişikliğiyle yapılabilir.

Mevcut tartışmalar dahilinde konunun yasal boyutuyla değil, uygulama boyutuyla ele alınması, sektörümüzün sürdürülebilirliği ve sektör çalışanlarımızın haklarının korunması açısından verimli olacaktır.

Bugün itibarıyla Türkiye’de kredi kartı aracılığıyla gönüllülük esasına dayalı bahşış bırakılmasını mümkün kılan bir sistem mevcut değildir. Bu nedenle servis ücreti uygulaması, son beş yıl içinde giderek tek başına kalan bir modele dönüşmüş ve özellikle nakdin kullanımının azalmasıyla kamuoyunda rahatsızlık yaratan bir sonuç ortaya çıkmıştır.

Kredi kartı üzerinden, tamamen gönüllülük esasına dayalı bahşış sisteminin devreye girmesi hâlinde ise servis ücretinin doğal olarak popülaritesini yitirmesi ve gündemden düşmesi beklenen bir süreçtir. Bu durumda servis ücreti, yalnızca kurumların sundukları hizmetler karşılığında faturaya ekledikleri, hizmeti alan ile hizmeti veren arasında uzun yıllardır yerleşmiş mutabakata dayanan bir model olarak varlığını sürdürecektir.

Bu çerçevede önerilerimiz;

- Tüketicilerin daha açık ve güçlü bir şekilde bilgilendirilmesi,
- Gönüllülük esasına dayalı bahşış ödemesinde, kredi kartı ile tahsilatına izin verilmesi,

- Yüzdelik gelirlerin çalışanlara dağıtımında kullanılan yönetmelik ekindeki demode ve adil olmayan dağıtım anahtarının revize edilmesi,
- Dağıtım anahtarı konusunda çalışanların söz sahibi olacağı ve işveren temsilinin de yer alacağı ortak kurulların oluşturulmasıdır.

TURYİD olarak, kredi kartı üzerinde, tamamen gönüllülük esasına dayalı bahşış sisteminin çok kısa zaman içerisinde kanun ile yasallaşacağına inanıyoruz. Bu konuda Hazine ve Maliye Bakanlığı, Turizm Bakanlığı ve Çalışma Bakanlığı ile birlikte Gelir idaresi Genel Müdürlüğü ile koordine olarak çalışmalarımız devam ediyor. Gönüllü bahşış sisteminin devreye girmesi sonrasında ise servis ücretinin uygulama alanının oldukça daralacağını öngörüyoruz. Böylece Ticaret Bakanlığımız üzerinde yoğunlaşan tüketici haklarına yönelik taleplerin gündem dışı kalacağına inanıyoruz.

Sektörümüzün standartlarını yükseltmek ve sektör çalışanlarımızın refahını artırmak için kararlılıkla çalışmaya devam edeceğiz.